

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-08-430/24-5243/2

Podgorica, 01.08.2024. godine

Za: MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA, Bulevar revolucije 15, Podgorica

gospođi, Maida Gorčević, ministarki

Predmet: Mišljenje na Predlog izmjena Finansijskog sporazuma za Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2021 - 2027

Veza: Vaš akt broj: 06/1/2-908/24-2673 od 25.07.2024. godine

Poštovana gospođo Gorčević,

Povodom *Predloga izmjena Finansijskog sporazuma za Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2021 - 2027*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2021-2027 sprovodi se u skladu sa odredbama Zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Crne Gore i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenata pretpistupne podrške (IPA III), te se pravila za sprovođenje programa u Crnoj Gori utvrđuju finansijskim sporazumima koji se zaključuju između Evropske Komisije i Crne Gore. Finansijski sporazum za Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2021-2027, koji je stupio je na snagu 09.08.2023. godine, odnosi se na cijelu perspektivu 2021-2027 i uključuje alokaciju za programsku 2022. godinu.

Predloženim izmjenama se mijenjaju član 1 i član 8 izvornog teksta Finansijskog sporazuma, odnosno dodaje se alokacija za programsku 2024. godinu, te se predviđenim izmjenama potencijalnim korisnicima omogućava korišćenje alokacije za programsku 2024. godinu u iznosu od 3,6 mil. € koje obezbjeđuje Evropska unija.

Na tekst Predloga izmjena Finansijskog sporazuma i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Nakon izvršene analize dostavljenog Predloga izmjena Finansijskog sporazuma za Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2021-2027, od strane Direktorata za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU, utvrđeno je da je Predlog izmjena, sa IPA aspekta, pripremljen u skladu sa kriterijumima iz Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu za IPA III i pravilima za sprovođenje programa utvrđenim Finansijskim sporazumom za Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2021-2027, te da se predloženim izmjenama usvaja alokacija za programsku 2024. godinu i ukida suspenzija dijela Finansijskog sporazuma u odnosu na povjereno izvršenje budžetskih zadataka, što će omogućiti da se implementacija programa sprovodi u potpunosti kroz dodatnu raspoloživost EU sredstava dostupnih u okviru predmetnog programa.

Uvidom u dostavljeni materijal i Izvještaj o analizi uticaja propisa, navedeno je da za implementaciju predmetnog propisa nije potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore, imajući u vidu da Program obezbjeđuje najviše 85% sredstava za sprovođenje projekata u okviru tematskih prioriteta, dok najmanje 15% troškova pada na teret projektnih partnera odnosno institucija iz Crne Gore i Kosova - nezavisnih aplikanata/korisnika koji nisu vezani direktno kroz finansiranje za nacionalni budžet. Nadalje, stopa kofinansiranja tehničke podrške, čiji su korisnici Operativne strukture Crne Gore i Kosova, iznosi 100 % EU sredstava.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija, sa aspekta državnog budžeta, nema primjedbi na *Predlog izmjena Finansijskog sporazuma za Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2021-2027.*

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

OBRAZAC**IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA****PREDLAGAČ****MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA****NAZIV PROPISA****Izmjena Finansijskog sporazuma između Evropske komisije, Crne Gore i Kosova za Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2021-2027****1. Definisane probleme**

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Prekogranična saradnja pruža priliku za rješavanje zajedničkih problema i za razmjenu znanja i dobre prakse, što u konkretnom slučaju za Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2021 – 2027 (u daljem tekstu: Program) predstavlja mogućnost za rješavanje problema nezaposlenosti i unapređivanje socijalne zaštite kroz poboljšanje kvaliteta javnih zdravstvenih i socijalnih usluga za uključivanje marginalizovanih grupa u programskom području, kao i probleme koji se tiču razvoja turizma i zaštite kulturne i prirodne baštine kroz poboljšanje i promociju zajednički koordinisanih prekograničnih turističkih ponuda zasnovanih na zaštićenom kulturnom i prirodnom naslijeđu.

Nedostatak finansijskih sredstava i nedovoljno strateški orijentisan pristup lokalnih aktera u programskoj teritoriji, pored postojanja strategija i akcionih planova u ovim oblastima, kao i nedovoljna motivisanost uzrokovana nedostatkom sredstava, u vezi sa inovativnim pristupima i primjerima dobre prakse u oblastima zapošljavanja, socijalne zaštite, turizma, kao i zaštite kulturne i prirodne baštine su uzroci problema. Programsko područje Programa pokriva teritoriju od oko 8.585 km² sa ukupnom populacijom od oko 716.110 stanovnika od čega teritorija programskog područja u Crnoj Gori čini 73% u odnosu na 27% na Kosovu. Prihvatljivo područje u Crnoj Gori sastoji se od 13 opština uključujući glavni grad Podgoricu i 12 gradova: Andrijevića, Bar, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Rožaje, Tuzi i Ulcinj. U Crnoj Gori ne postoje administrativni regioni. Kosovo ima 38 opština, od kojih je šest dio programske oblasti, uključujući opštine Dečani, Đakovica, Istok, Junik, Klina i Peć.

Kao posljedicu prethodno navedenih problema imamo migraciju stanovništva iz programskog područja u centralni i južni dio Crne Gore, kao i prema zemljama članicama Evropske unije u potrazi za poslom, servise socijalne zaštite u koje je potrebno dodatno ulaganje i nove usluge u zajednicama, nedovoljno razviju turističku ponudu na sjeveru Crne Gore, kao i nedovoljno/neadekvatno zaštićene objekte kulturne i prirodne baštine.

Zbog svega prethodno navedenog najviše trpe građani, kao i lokalna privreda koja se oslanja na turizam kao prioritetnu razvojnu oblast u Crnoj Gori. Građani iz razloga nepostojanja inicijativa/projekata koji mogu dovesti do novih radnih mjesta, kao i novih usluga socijalne zaštite oblastima javnog zdravstva i socijalnih usluga za uključivanje marginalizovanih grupa, i zdravijeg prirodnog okruženja, a lokalna privreda iz razloga nepostojanja inicijativa/projekata koji mogu dovesti do novih turističkih ponuda i servisa koji se mogu pružiti u lokalnim zajednicama.

Programi prekogranične i transnacionalne saradnje u okviru Ipe III sprovodiće se u okviru politike proširenja Evropske unije, te proizilaze i nastavljaju se na programe koji se sprovode u finansijskoj

perspektivi 2014-2020 kao i onih koji su se sprovodili u finansijskoj perspektivi 2007-2013. Programi saradnje imaju za cilj promovisanje dobrih odnosa i društveno-ekonomski razvoj kroz sprovođenje zajedničkih inicijativa na lokalnom i transnacionalnom nivou. Finansijski sporazum obezbjeđuje uslove za rešavanje problema i izazova koji se tiču prije svega održivog razvoja, zaštite prirode i životne sredine, turizma, poboljšanja kvaliteta usluga socijalne i zdravstvene zaštite (posebno u ruralnim područjima). Ovaj Program podržava prekograničnu saradnju u cilju promocije dobrosusjedskih odnosa, podsticanja evropskih integracija i promocije društveno-ekonomskog razvoja kroz zajedničke lokalne i regionalne inicijative.

Programski dokument za Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2021-2027 je odobren od strane Evropske komisije odlukom C(2022) 3641 od 31. 5. 2022. godine. Pravila za sprovođenje Programa u Crnoj Gori utvrđuju se finansijskim sporazumima koji se zaključuju između Evropske komisije i Crne Gore.

U cilju sprovođenja Programa, Evropska komisija, Vlada Crne Gore i Vlada Republike Kosovo su zaključile Finansijski sporazum kojim se utvrđuju uslovi pružanja podrške EU, pravila i postupci isplate koja se odnosi na podršku i uslove pod kojima će se upravljati podrškom.

Ukoliko se izmjena Finansijskog sporazum ne bi potpisala, prethodno navedeni problemi bi se dodatno produbili usljed nedostatka finansijskih sredstava koji su na raspolaganju u okviru programske alokacije za 2024, a time bi se i onemogućila razmjena znanja i dobrih praksi među institucijama/organizacijama koje mogu učestvovati u Programu.

Inicijalno potpisani Finansijski sporazum, koji je stupio na snagu 9. avgusta 2023. godine, odnosi se na cjelokupnu perspektivu 2021-2027 i alokaciju za programsku 2022. godinu, dok se usvajanje preostalih godišnjih finansijskih obaveza odobrava razmjenom pisama između Evropske komisije i korisnika IPA III, u ovom slučaju Crne Gore i Republike Kosovo.

Ukupna procijenjena vrijednost ovog Programa iznosi 9.734.118 EUR, a maksimalni doprinos Unije ovom Programu je 8.400.000 EU.

Kako bi omogućili dostupnost sredstava iz programske alokacije za 2024, u ukupnom iznosu od 3.6 miliona eura koje obezbjeđuje Evropska unija, potrebno je izmijeniti Finansijski sporazum, što će se učiniti razmjenom pisama između Evropske komisije i korisnika IPA III. Takođe, izmjenom Sporazuma obezbjeđuje se osnova za izvršavanje svih obaveza koje države preuzimaju kako bi ispunile ciljeve koji su predviđeni Programom.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

Opšti cilj programa je promovisati dobrosusjedске odnose, podsticati evropske integracije i doprinijeti društvenom, ekonomskom i teritorijalnom razvoju prekograničnog područja programa poboljšanjem zapošljavanja, mobilnosti radne snage društvene i kulturne inkluzije preko granica; i razvoj održivog turizma. Stabilan, socijalno i ekonomski razvijen prekogranični region.

Opšti cilj je podijeljen u sljedeće tematske klasterne i prioritete:

Tematski klasteri i prioriteti:

Tematski prioritet 0: Tehnička podrška

Specifični cilj 1: Osigurati efikasnu, efektivnu, transparentnu i blagovremenu implementaciju programa prekogranične saradnje, kao i podizanje svijesti o programu među nacionalnim, regionalnim i lokalnim zajednicama i, uopšteno, stanovništva u prihvatljivom programskom području.

Tematski klaster 1: Poboljšati mogućnost zapošljavanja i socijalna prava

Tematski prioritet 1: Zapošljavanje, mobilnost radne snage i socijalna i kulturna inkluzija preko granica

Specifični cilj 1.1: Povećati prekogranično zapošljavanje mladih i ranjivih ljudi;

Tematski klaster 4: Poboljšati poslovno okruženje i konkurentnost

Tematski prioritet 5: Turizam i kulturno i prirodno nasljeđe

Specifični cilj 2.1: Podstaci održivi turizam u prekograničnom regionu;

Napomena: Tematski klaster 5 (*Unaprijeđen kapacitet lokalnih i regionalnih organa vlasti za suočavanje sa lokalnim izazovima*) biće prepoznat kroz programski dokument.

Program je u potpunosti usklađen je sa relevantnim strategijama kao što su Nacionalna strategija održivog razvoja 2020; Strategija pametne specijalizacije 2019-2024; Program ekonomskih reformi 2019—2021; Nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost 2021—2025; Akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti 2017-2021, Ekonomski i investicioni plan EU za Zapadni Balkan; Zajednički akcioni plan regionalnog tržišta 2021-2024; Povelja o dobrosusjedskim odnosima, stabilnosti, sigurnosti i saradnji u Jugoistočnoj Evropi; Horizontalni instrument za Zapadni Balkan i Tursku 2019-2022; Rodni akcioni plan III EU.

Pored navednih strategija i planova, Program dati doprinos procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, te je u saglasju sa održivim razvojnim ciljevima Ujedinjenih nacija do 2030. godine, Zelenom agendom za Zapadni Balkan, Strategijom Evropske unije za Jadransko-jonski region, te Dunavskom strategijom.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Objasniti preferiranu opciju?**

Izmjena Finansijskog sporazuma predstavlja osnov za nastavak aktivnosti u cilju uspješnog sprovođenja Programa i rješavanje problema koje tretira, a navedni su u sekciji 1 iznad.

U skladu sa članom 8 stav 4 Okvirnog sporazuma o finansijskoj podršci između Evropske komisije i Crne Gore o posebnim pravilima za sprovođenje finansijske podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne podrške (IPA III), koji je stupio na snagu 2. novembra 2022. godine, pravila za sprovođenje ovog Programa navode se u Finansijskom sporazumu. Program se s toga sprovodi u skladu s odredbama Finansijskog sporazuma, odnosno pod indirektnim upravljanjem od strane Crne Gore, koja je domaćin upravljačkog tijela i posredničkog tijela za finansijsko upravljanje. Upravljačko tijelo je odgovorno za cjelokupno upravljanje programom i imenuje posrednička tijela. Opcije za ispunjavanje ciljeva i rešenja definisane su pravnim osnovom Finansijskog sporazuma.

Pravni okvir za sprovođenje Programa na teritoriji Crne Gore, proističe kako iz navedenih, tako i iz sljedećih dokumenata:

- a. Uredba (EU) 2021/1529¹ Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. septembra 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III);
- b. Uredba (EU) 2021/1529² o posebnim pravilima za sprovođenje Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta koji uspostavlja Instrument za pretpristupnu podršku (IPA III);
- c. Mjerodavno domaće zakonodavstvo o konkurenciji, državnoj pomoći i javnim nabavkama, i propratni akti.

Zadržavanje *statusa quo* značilo bi ne samo zadržavanje istog statusa, već i produbljavanje problema i izazova koji se odnose na tržište rada, ranjive grupe i socijalnu inkluziju, kao i razvoj biznisa, i koji se moraju se rješavati na zajednički način, posebno u rastućim privrednim sektorima kao što su turizam i srodni sektori.

Izmjena Finansijskog sporazuma predstavlja uslov korišćenje programske alokacije za 2024, samim

¹ SL L330, 20. 9. 2021, str. 1

² SL L 450/10, 16. 12. 2021.

tim i za sprovođenje Programa na teritoriji Crne Gore, te stvara mogućnosti za crnogorske partnere, odnosno neprofitne institucije i organizacije, da učestvuju u projektima, i pronalaze rješenja za izazove u saradnji sa partnerima iz Republike Kosovo. Isto tako Crna Gora ostvaruje održiviji razvoj, obezbjeđuje kvalitetnije životne uslove za svoje građane, i harmonizuje svoj razvoj sa razvijenim zemljama Evropske unije.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Rješenja u propisu će uticati na odnose između Evropske komisije, Crne Gore i Republike Kosovo u dijelu kojim se definišu pitanja upravljanja i sprovođenja programa, uslovi pružanja podrške EU, pravila i postupci isplate, kao i na način korišćenja sredstava namijenjenih tehničkoj podršci. Pored toga, rješenja u propisu će uticati na buduće korisnike sredstava u okviru prekograničnog programa Crna Gora – Kosovo. Ciljne grupe i krajnji korisnici su:

- Strukture za upravljanje programom, uključujući ugovorna tijela;
- Potencijalni podnosioci prijedloga projekata;
- Korisnici bespovratnih sredstava;
- Krajnji korisnici projekta;
- Opšta javnost.

Samim tim, primjena Finansijskog sporazuma će imati pozitivan uticaj na crnogorske učesnike, institucije, organizacije i opštine sa programskog područja, doprinoseći razvoju njihovih kapaciteta, i povezujući ih sa relevantnim akterima koji se bave istim ili sličnim temama u Republici Kosovo.

Primjena ovih propisa ne iziskuje finansijske troškove za građane i privredu.

Stopa sufinansiranja Unije na nivou svakog tematskog prioriteta nije manja od 20%, niti veća od 85% prihvatljivih troškova. Sufinansiranje tematskih prioriteta obezbjeđuju korisnici bespovratnih sredstava, u iznosu od najmanje 15% ukupnih troškova na nivou projekta. Iznos opredijeljen za tehničku podršku sprovođenju Programa je ograničen na 10% ukupne vrijednosti Programa, dok je stopa sufinansiranja tehničke podrške od strane Unije 100%.

Usvajanjem izmjena Sporazuma ne predviđa se stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu niti tržišna konkurencija. Kroz Program se mogu pokrenuti inicijative koje mogu dovesti do stvaranja novih radnih mjesta i mobilnosti radne snage i izgradnje kapaciteta koji mogu region učiniti konkurentnijim.

Takođe, izmjena Sporazuma neće izazvati administrativno opterećenje niti stvoriti biznis barijere.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;

- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?;
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

Nije potrebno obezbijediti finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore za sprovođenje ovog Sporazuma. Predmetni sporazum nema fiskalnog uticaja na budžet Crne Gore. Konkretno, stopa kofinansiranja tehničke podrške, čiji su korisnici Operativne strukture Crne Gore i Kosova, iznosi 100% EU sredstava. Sa druge strane, program obezbjeđuje najviše 85% sredstava za sprovođenje projekata u okviru tematskih prioriteta koji se otpuštaju shodno važećoj proceduri sa MF NF IPA računa u Centralnoj banci u komunikaciji Centralne banke, Direktorata za upravljanje strukturama EU podrške i državnog trezora, dok najmanje 15% troškova pada na teret projektnih partnera, tj. institucija iz Crne Gore i Kosova – nezavisnih aplikanata/korisnika koji nijesu vezani direktno kroz finansiranje za nacionalni budžet. Stoga, nije potrebno obezbijediti finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore za sprovođenje ovog sporazuma u smislu zvaničnog nacionalnog kofinansiranja.

Finansijski sporazum se odnosi na cijelu perspektivu 2021-2027 i alokaciju 2022. godinu. Predloženom izmjenom Sporazuma se dodaje alokacija za programsku 2024, te se definiše da će Evropska komisija pisanim putem obavijestiti korisnika IPA III o usvajanju naknadnih finansijskih obaveza navedenih u Aneksu I.

Ne, implementacijom ovog propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.

Finansijska sredstva nijesu obezbijedena u budžetu za tekuću i narednu fiskalnu godinu, s obzirom na to da se od država korisnica Ipe III ne zahtijevaju nikakvi finansijski doprinosi. Usvajanjem propisa nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze.

Implementacijom propisa će se ostvariti prihod za budžet Crne Gore, kroz Projekat tehničke podrške. Ukupna procijenjena vrijednost ovog Programa iznosi 9.734.118 eura, a maksimalni doprinos Unije ovom Programu je 8.400.000 eura, od čega je 840.000 eura opredijeljeno za tematski prioritet tehničke podrške. Godišnji doprinos EU za 2022. godinu – 2.400.000 eura, za 2024. godinu – 3.600.000 eura, za 2026. godinu – 2.400.000 eura. Sredstva raspoloživa u okviru Programa će se obezbjeđivati kroz tri alokacije, tako što će se sredstva raspoloživa za 2021. i 2022. godinu isplaćivati kroz alokaciju za 2022. godinu, sredstva raspoloživa za 2023, 2024. i 2025. godinu isplaćivati kroz alokaciju za 2024. godinu, dok će se sredstva raspoloživa za 2026. i 2027. godinu isplaćivati kroz alokaciju za 2026. godinu. Ukupni procijenjeni budžet za period 2021-2022. ovog Programa iznosi 2.781.176 eura, dok je maksimalni doprinos Unije određen na 2.400.000 eura. Ukupni procijenjeni budžet za period 2023, 2024. i 2025. ovog Programa iznose 4.171.765 eura, dok je maksimalni doprinos Unije određen na 3.600.000 eura.

Sufinansiranje tematskih prioriteta obezbjeđuju korisnici bespovratnih sredstava, u iznosu od najmanje 15% ukupnih troškova na nivou projekata.

Za Projekat tehničke podrške za period 2021-2022 će biti opredjeljeno 240.000 eura, i to je 100% EU doprinos. Za Projekat tehničke podrške za period 2023, 2024. i 2025. će biti opredjeljeno 360.000 eura, i to je 100% EU doprinos.

Nisu postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda. Evropska komisija je Implementirajućom odlukom o finansiranju programa prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo od 31. maja 2022. godine precizno definisala maksimalne iznose podrške i sufinansiranja.

Sporazum se upućuje na mišljenje Ministarstvu finansija. Predstavnici Ministarstva finansija

(Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU) su učestvovali izradi i usaglašavaju teksta predmetnog sporazuma.

Nisu dobijene primjedbe koje bi trebalo implementirati u tekst propisa.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);**
- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, Obrazložiti**

U konsultacijama su učestvovala sve strane potpisnice i nije korišćena eksterna ekspertiza. Ovaj Sporazum je inače rezultat tijesne i intenzivne saradnje institucija i iz Crne Gore i sa Kosova, a u njegovoj izradi su učestvovali i predstavnici Ministarstva finansija, Direktorata za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU i Direktorata za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške.

Zainteresovane strane nisu konsultovane u toku procesa izrade RIA, a s tim u vezi se dokument upućuje na mišljenje Ministarstvu finansija i Ministarstvu vanjskih poslova. Međutim, javne konsultacije su obavljene tokom izrade Akcionog dokumenta za Program, koji je direktno u vezi sa predmetnim Sporazumom. . Sproveden je proces konsultacija sa zainteresovanim stranama kojim je značajno podržana razrada programa. Upitnike su poslale Operativne strukture programa. Na upitnik je odgovorilo 38 zainteresovanih strana (21 iz Crne Gore i 17 sa Kosova), uključujući lokalne vlasti (opštine) i druge subjekte kao što su lokalne razvojne agencije, nevladine organizacije, profesionalna ili poslovna udruženja, itd. Rezultati se pominju u cijelom programskom dokumentu i tu su da bi opravdali odabrane tematske prioritete.

Pored toga, javna rasprava je sprovedena od 11. do 30. decembra 2020. godine. Nacrt programskog dokumenta je objavljen na različitim veb stranicama (Kancelarija za evropske integracije, veb stranica programa, EU4ME ME4EU, Ministarstvo administracije lokalne uprave Kosova, Facebook stranica MLGA). Pristigli su komentari od tri organizacije/institucije iz Crne Gore (opština Andrijevica; NVO ADP-Zid; Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije). Nisu primljeni komentari od zainteresovanih strana na Kosovu. Većina komentara je ugrađena u programski dokument.

7. Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**

Nisu uočene prepreke za implementaciju propisa.

Operativna struktura Crne Gore (Ministarstvo evropskih poslova i Direktorata za finansiranje, ugovaranje i sprovođenje sredstava EU podrške, koji je smješten u Ministarstvu finansija) u sprovođenju ovog Programa tijesno saraduje sa Operativnom strukturom Kosova (Ministarstvo administracije lokalne uprave). Operativne strukture zemalja učesnica Programa su osnovale Zajednički tehnički sekretarijat koji pruža podršku korisnicima sredstava dobijenih u okviru programa, kao i operativnim strukturama i Zajedničkom odboru za nadgledanje u vršenju dužnosti.

Indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva su definisani Akcionim dokumentom koji je usvojen od strane Evropske komisije. Praćenje indikatora će biti u nadležnosti Zajedničkog odbora za nadgledanje, koji čine predstavnici obje zemlje učesnice programa i Evropske komisije. Glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva jesu:

Strateški ciljevi IPA III za CBC	INDIKATOR
Pomirenje, izgradnja povjerenja i dobrosusjedski odnosi	Broj organizacija koje učestvuju u formiranim prekograničnim mrežama/partnerstvima, razvrstanih po vrsti organizacija (posebno pominjanje ženskih udruženja)
	Broj organizacija direktno uključenih u realizaciju projekata, razvrstanih po vrsti organizacija (posebno pominjanje ženskih udruženja)
Ekonomski, društveni i teritorijalni razvoj pograničnih područja	Broj novih radnih mjesta koja proizilaze iz programske aktivnosti, razvrstanih prema polu i starosti novozaposlenih
	Broj novih osnovanih preduzeća, razvrstanih prema polu i starosti vlasnika
Izgradnja kapaciteta institucija na svim nivoima	Broj organizacija/institucija sa povećanim kapacitetima, razvrstanih po vrsti organizacije (posebno pominjanje udruženja žena)

Za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa biće zadužena Direkcija za bilateralne prekogranične programe u Ministarstvu evropskih poslova.

Datum i mjesto

MINISTARKA

25. jul 2024. godine, Podgorica

Maida Gorčević

FINANCING AGREEMENT

SPECIAL CONDITIONS

The European Commission, hereinafter referred to as "**the Commission**", acting on behalf of the European Union, hereinafter referred to as "**the Union**",

on the one part, and

Montenegro represented by the Government of Montenegro and Kosovo* represented by the Office of the Prime Minister, hereinafter jointly referred to as "**the IPA III beneficiaries**", or separately referred to as "**the IPA III beneficiary**",

on the other part,

and together, jointly referred to as "the parties"

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1 - The Cross-Border Cooperation (CBC) Programme

- (1) The Union agrees to finance and the IPA III beneficiaries agree to accept the financing of the following CBC Programme as described in Annex I:

Cross-border cooperation programme Montenegro – Kosovo for 2021-2027

Global commitment number(s):

For year 2022: JAD.974967

This CBC Programme is financed from the Union Budget under the following basic act: Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA III)¹.

- (2) The total estimated cost of this CBC Programme is EUR 9 734 118 and the maximum Union contribution to this CBC Programme is set at EUR 8 400 000.

This Union contribution shall be split into yearly commitments for the period 2022, 2024 and 2026 in accordance with Annex I. Nothing in this Financing Agreement can be interpreted as implying a financial commitment of the Union in relation to credits which have not yet been approved by adoption of the EU budget. The adoption of subsequent yearly financial commitments indicated in Annex I will be approved by an exchange of letters between the Commission and the IPA III beneficiaries.

No financial contribution is required from the IPA III beneficiaries.

- (3) The CBC Programme shall be implemented in accordance with the description provided in Annex I.

* This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244/1999 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence.

¹ Regulation (EU) 2021/1529 of the European Parliament and of the Council of 15 September 2021 establishing an Instrument for Pre-accession Assistance (IPA III), OJ L 330, 20.9.2021, p. 1.

Article 2 – Execution period and operational implementation period

- (1) The execution period of this Financing Agreement, as defined in Article 1(1) of Annex II, is set at 12 years from the conclusion of this Financing Agreement, or from the exchange of letters for the subsequent budgetary instalments.
- (2) The duration of the operational implementation period of this Financing Agreement, as defined in Article 1(2) of Annex II, is set at 6 years from the conclusion of this Financing Agreement, or from the exchange of letters for the subsequent budgetary instalments.
- (3) These periods may be extended as provided for in Article 15 of Annex II.

Article 3 – Addresses and Communication

All communication concerning the implementation of this Financing Agreement shall be in writing, shall refer expressly to the CBC Programme as identified in Article 1(1) and shall be sent to the following addresses:

a) for the Commission

Ms Michela Matuella
Acting Director D, Western Balkans
Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations (DG NEAR)
Rue de la Loi 15
European Commission
B-1049 Brussels, Belgium
e-mail: NEAR-D@ec.europa.eu

b) for the IPA III beneficiaries

For Montenegro:

~~Ms Milena Žižić~~
~~Mr Aleksandar Mašković~~
National IPA Coordinator
Government of Montenegro
Ministry of European Affairs
Bulevar Revolucije 15, 81000 Podgorica, Montenegro
e-mail: aleksandar.maskovic@gsv.gov.me

For Kosovo:

National IPA Coordinator
Office of the Prime Minister
Government of Kosovo
Government building, Mother Theresa 14,
10000, Pristina, Kosovo
E-mail: dazh@rks-gov.net and Florim.Canolli@rks-gov.net

Article 4 – OLAF contact point

The contact point of the IPA III beneficiary having the appropriate powers to cooperate directly with the European Anti-Fraud Office (OLAF) in order to facilitate OLAF's operational activities shall be:

For Montenegro:

AFCOS contact point/AFCOS office
Ms Nataša Kovačević
Ministry of Finance of Montenegro
Stanka Dragoj evića 2, 81000 Podgorica, Montenegro
natasa.kovacevic@mif.gov.me

For Kosovo:

National IPA Coordinator
Office of the Prime Minister
Government Building
Mother Theresa Street 14
10000 Pristina, Kosovo
E-mail: dazh@rks-gov.net and Florim.Canolli@rks-gov.net

Article 5 – Financial Framework Partnership Agreements

The CBC Programme shall be implemented in accordance with the provisions of the Financial Framework Partnership Agreement (FFPA) between the European Commission and Montenegro on the arrangements for implementation of Union financial assistance to Montenegro under the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA III) and in accordance with the provisions of the FFPA between the European Commission and Kosovo on the arrangements for implementation of Union financial assistance to Kosovo under the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA III), respectively (hereafter referred to as “the FFPAs”).

This Financing Agreement supplements the provisions of the above-mentioned FFPAs. In case of conflict between, on the one hand, the provisions of this Financing Agreement and, on the other hand, the provisions of the respective FFPA, the latter shall take precedence.

Pursuant to Article 154(5) of the Financial Regulation, the implementation of the programme in indirect management by the IPA beneficiaries shall be complemented with the ad-hoc measures stated in Article 7.

Article 6 - Annexes

(1) This Financing Agreement is composed of:

- a) these Special Conditions
- b) Annex I: CBC Programme Montenegro – Kosovo for 2021-2027
- c) Annex II: General Conditions

- d) Annex III: Annual Report CBC template on the implementation of IPA III assistance in accordance with Article 80 of the FFPA
 - e) Annex IV Financial Report template as per Article 61 (2) (a) and 61(3) of the FFPA, including the template of forecasts for likely payment requests as per Article 33(3) of FFPA
 - f) Annex V: Accrual Based Accounting System Minimum Specification
- (2) In the event of a conflict between the provisions of the Annexes and the provisions of these Special Conditions, the latter shall take precedence. In the event of a conflict between the provisions of Annex I and the provisions of Annex II, the latter shall take precedence.

Article 7 – Provisions derogating from or supplementing Annex II

Pursuant to the verification mission for entrustment of budget implementation tasks conducted in June 2022, the following ad-hoc measures shall apply:

- A follow up verification mission by DG NEAR is to be carried out as soon as the IPA III systems are set up;
- National structures and authorities are prohibited from entering into new legal commitments, including award decisions, before a satisfactory outcome of the follow up verification mission;
- Transfers of funds by DG NEAR to the IPA III beneficiary are suspended before a satisfactory outcome of the follow up verification mission

The following shall supplement Annex II:

The Commission intends to progressively introduce an electronic exchange system for the reporting of contracts under indirect management by IPA III beneficiary (“IPA-APP”). The IPA III beneficiary will be required to register in and use IPA-APP to allow for the e-management of Financing Agreements.

Article 8 – Conclusion and entry into force

This Financing Agreement shall be considered concluded on the date on which it is signed by the last party, and at the latest by 31 December 2023.

This Financing Agreement shall enter into force on the date on which it is signed by the last party.

For the Government of Kosovo, this Financing Agreement shall enter into force on the date on which the Commission receives a notification confirming the completion of the internal procedures of the IPA III beneficiary necessary for its entry into force. The Commission shall inform the IPA III beneficiaries of the date of the receipt of this notification.

The part of the programme implemented in indirect management with the IPA III beneficiaries with the exception of launching award procedures shall only start once the FFPA has entered into force and the necessary entrustment of budget implementation tasks has been finalised.

This agreement is drawn up in triplicate in the English language, one being handed to the Commission and one to each of the IPA III beneficiaries.

For the IPA III beneficiaries:

For Montenegro:

~~Mr Aleksandar Maslović~~
Ms Milena Žižić
National IPA Coordinator
Government of Montenegro
Ministry of European Affairs

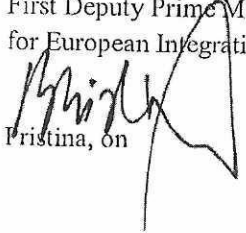
Podgorica, on

Date: 04/05/2023

Signature

For Kosovo:

Mr Besnik Bislimi
First Deputy Prime Minister,
for European Integration, Development and Dialogue

Prishtina, on

Date: 09.08.2023

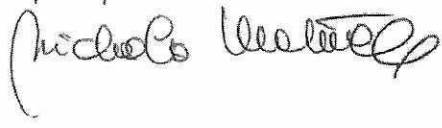
Signature

For the Commission:

Ms Michela Matuella
Acting Director D, Western Balkans
Directorate-General for Neighbourhood Policy and
Enlargement Negotiations, European Commission

Brussels, on

Date: 17/11/2022

Signature

SPORAZUM O FINANSIRANJU POSEBNI USLOVI

Evropska komisija, u daljem tekstu "**Komisija**", koja postupa u ime Evropske unije, u daljem tekstu "**Unija**",

sa jedne strane, i

Crna Gora koju predstavlja Vlada Crne Gore i Kosovo* koje predstavlja Kabinet premijera, u daljem tekstu zajedno nazvani "**korisnici IPA III**", ili odvojeno "**korisnik IPA III**"

sa druge strane,

i zajedno, kolektivno nazvani "strane"

DOGOVORILI SU SLJEDEĆE:

Član 1 - Program prekogranične saradnje (CBC)

(1) Unija je saglasna da finansira, a korisnici IPA III saglasni su da prihvate finansiranje sljedećeg Programa CBC kako je opisano u Aneksu I:

Program prekogranične saradnje Crna Gora — Kosovo za period 2021-2027

Globalni broj(evi) obaveze:

Za 2022. godinu: JAD.974967

Ovaj Program CBC finansira se iz budžeta Unije prema sljedećem osnovnom aktu:
Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA III)¹

(2) Ukupan procijenjeni trošak ovog Programa CBC iznosi 9.734.118 EUR, a maksimalni doprinos Unije ovom Programu CBC je 8.400.000 EU.

Ovaj doprinos Unije biće podijeljen na godišnje obaveze za period 2022., 2024. i 2026. u skladu sa Arniexom I. Ništa u ovom Finansijskom sporazumu ne može se tumačiti kao da implicira finansijsku obavezu Unije u vezi sa kreditima koji još nisu odobreni usvajanjem budžeta EU. Usvajanje naknadnih godišnjih finansijskih obaveza navedenih u Aneksu I biće odobreno razmjenom pisama između Komisije i korisnika IPA III.

Nije obavezan finansijski doprinos od korisnika IPA III.

(3) Program CBC sprovodi se u skladu sa opisom navedenim u Aneksu I.

* Ova oznaka ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom SB UN 1244/1999 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o proglašenju nezavisnosti Kosova

¹ Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. septembra 2021 kojom je uspostavljen Instrument pretpristupne pomoći (IPA III) OJ L 330, 20.09.2021. godine, str. 1

Član 2 — Period izvršenja i period operativne implementacije

(1) Period izvršenja ovog Sporazuma o finansiranju, kako je definisano u članu 1 (1) Aneksa II, utvrđen je na 12 godina od zaključenja ovog Sporazuma o finansiranju, ili od razmjene pisama za naknadne budžetske rate.

(2) Trajanje operativnog perioda implementacije ovog Sporazuma o finansiranju, kako je definisano u članu 1(2) Aneksa II, utvrđuje se na 6 godina od zaključenja ovog Sporazuma o finansiranju, ili od razmjene pisama za naknadne budžetske rate.

(3) Ovi periodi se mogu produžiti kako je predviđeno članom 15. Aneksa II.

Član 3 — Adrese i komunikacija

Sva komunikacija u vezi sa sprovođenjem ovog Sporazuma o finansiranju je u pisanoj formi, uz izričito upućivanje na Program CBC kako je naznačen u članu 1(1) i šalje se na sljedeće adrese:

a) za Komisiju

Gđa Michela Matuella
Vršiteljka dužnosti direktora D, Zapadni Balkan
Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju (DG NEAR)
Rue de la Loi 15
Evropska komisija
B-1049 Brisel, Belgija
e-mai1: NEAR-D@ec.europa.eu

b) za korisnike IPA III

Za Crnu Goru:

G. Aleksandar Masković
Nacionalni IPA koordinator
Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova
Bulevar Revolucije 15, 81000 Podgorica, Crna
Gora e-mail: aleksandar.maskovic@gsv.gov.me

Za Kosovo:

Nacionalni IPA koordinator
Kabinet premijera
Vlada Kosova
Zgrada Vlade, Majke Tereze 14,
10000, Pristina, Kosovo
E-mai1: dazh@rks-gov.net i Florim.Canolli@rks-gov.net

Član 4 — Kontaktne tačke za OLAF

Kontaktna tačka korisnika IPA III koja ima odgovarajuća ovlašćenja da direktno saraduje sa Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara (OLAF) radi olakšavanja operativnih aktivnosti OLAF-a je:

Za Crnu Goru:

Kontaktna tačka AFCOS/Kancelarija AFCOS
Gđa Nataša Kovačević
Ministarstvo finansija Crne Gore
Stanka Dragojevića 2, 81000 Podgorica, Crna
Gora natasa.kovacevic@mif.gov.me

Za Kosovo:

Nacionalni IPA koordinator
Kabinet premijera
Vlada Kosova
Zgrada Vlade, Majke Tereze 14,
10000, Pristina, Kosovo
E-mai1: dazh@rks-gov.net i Florim.Canolli@rks-gov.net

Član 5 — Okvirni finansijski sporazumi o partnerstvu

Program CBC se sprovodi u skladu sa odredbama Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu (FFPA) između Evropske komisije i Crne Gore o aranžmanima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III) odnosno u skladu sa odredbama FFPA između Evropske komisije i Kosova o aranžmanima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Kosovu u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III) (u daljem tekstu „FFPA“).

Ovim Sporazumom o finansiranju dopunjuju se odredbe gore navedenih FFPA. U slučaju sukoba između, sa jedne strane, odredbi ovog Sporazuma o finansiranju i, sa druge strane, odredbi predmetnog FFPA, ove zadnje imaju primat.

U skladu sa članom 154(5) Finansijske uredbe, implementacija programa indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA dopunjuje se ad-hoc mjerama navedenim u članu 7.

Član 6 - Aneksi

(I) Ovaj Sporazum o finansiranju čine:

- a) ovi Posebni uslovi
- b) Aneks I: Program CBC Crna Gora — Kosovo za period 2021-2027
- c) Aneks II: Opšti uslovi

d) Aneks III: Obrazac godišnjeg izvještaja CBC o realizaciji pomoći IPA III u skladu sa članom 80. FFPA

e) Aneks IV Obrazac Finansijskog izvještaja prema članu 61 (2) (a) i 61(3) FFPA, uključujući obrazac za predviđanja vjerovatnih zahtjeve za plaćanje prema članu 33(3) FFPA

f) Minimalne specifikacije računovodstvenog sistema zasnovanog na obračunskom načelu

(2) U slučaju sukoba između odredaba Aneksa i odredaba ovih Posebnih uslova, odredbe Posebnih uslova imaju primat. U slučaju sukoba između odredbi Aneksa I i odredaba Aneksa II, odredbe Aneksa II imaju primat.

Član 7 — Odredbe kojima se odstupa od Aneksa II ili se on dopunjuje

U skladu sa verifikacionom misijom za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta koja je sprovedena u junu 2022. godine, primjenjuju se sljedeće ad-hoc mjere:

- Naknadna verifikaciona misija od strane DG NEAR će se obaviti čim se IPA III sistemi uspostave;
- Nacionalnim strukturama i vlastima je zabranjeno da preuzimaju nove zakonske obaveze, uključujući odluke o dodjeli ugovora, prije zadovoljavajućeg ishoda naknadne verifikacione misije;
- Prenos sredstava od strane DG NEAR korisniku IPA III je suspendovan do zadovoljavajućeg ishoda naknadne verifikacione misije

Sljedećom odredbom se dopunjuje Aneks II:

Komisija namjerava da postepeno uvede elektronski sistem razmjene za izvještavanje o ugovorima pod indirektnim upravljanjem od strane korisnika IPA III ("IPA-APP"). Korisnik IPA III će biti obavezan da se registruje i koristi IPA-APP kako bi omogućio e-upravljanje Sporazumima o finansiranju.

Član 8 — Zaključivanje i stupanje na snagu

Ovaj Sporazum o finansiranju smatra se zaključenim na dan kada ga potpiše posljednja strana, a najkasnije do 31. decembra 2023. godine.

Ovaj Sporazum o finansiranju stupa na snagu na dan kada ga potpiše posljednja strana.

Za Vladu Kosova, ovaj Sporazum o finansiranju stupa na snagu na dan kada Komisija primi obavještenje kojim se potvrđuje završetak internih procedura korisnika IPA III koje su neophodne za njegovo stupanje na snagu. Komisija obavještava korisnike IPA III o datumu prijema ovog obavještenja.

Dio programa koji se sprovodi u indirektnom upravljanju sa korisnicima IPA III, sa izuzetkom pokretanja postupka dodjele ugovora, počinje tek nakon što FFPA stupi na snagu i kada se završi potrebno povjeravanje zadataka realizacije budžeta.

Ovaj sporazum je sastavljen u tri primjerka na engleskom jeziku, jedan se predaje Komisiji i jedan svakom od korisnika IPA III.

Za korisnike IPA III:

Za Crnu Goru:

G. Aleksandar Mašković
Nacionalni IPA
koordinater Vlada Crne
Gore
Ministarstvo evropskih
poslova

U Podgorici, dana

Datum:

Potpis

Za Kosovo:

G. Besnik Bislimi
Prvi potpredsjednik Vlade,
za evropske integracije, razvoj i dijalog

U Prištini, dana

Datum

:

Potpis

Za Komisiju

Gđa Michela Matuella
V.D. direktora D, Zapadni Balkan
Generalni direktorat za susjedsku politiku i
pregovore o proširenju, Evropska komisija

U Briselu, dana

Date: 17/11/2022

Potpis